

Appreciatie sociale partners ten behoeve van de brief over motie Lodders, 10 juni 2021

Sociale partners, verenigd in de Stichting van de Arbeid, zijn kort voor de publicatie van dit rapport gevraagd om hun appreciatie. Vanwege het te korte tijdsbestek abstraheren we van de vele (losse) beleidsopties uit het ambtelijke rapport, maar willen we wel een aantal zaken meegeven die naar ons oordeel in samenhang van groot gemeenschappelijk belang zijn en aansluiten bij ons gezamenlijke MLT-advies in SER-verband aan de informateur:¹

- Sociale partners wijzen op het **grote belang** van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat: dat bedrijven in Nederland investeren is de basis van onze brede welvaart.
- Optimaal vestigingsklimaat stimuleert investeringen terwijl het tegelijkertijd bijdraagt aan de lange termijn verbetering van de **brede welvaart**. Sociale partners streven daarmee een vestigingsklimaat na wat gestoeld is op kwaliteit.
- Het vestigingsklimaat in Nederland en Europa zou moeten bijdragen aan **strategische autonomie**, en vermindering van afhankelijkheid van derden (omdat *zij* afhankelijk zijn van *ons* in plaats van andersom).²
- Nederland is een interessant land voor investeerders. Wij krijgen echter steeds meer zorgwekkende **signalen** dat het vestigingsklimaat op steeds meer terreinen onder druk komt te staan. De private investeringscijfers liggen op een te laag niveau om op de lange termijn een belangrijke rol te kunnen blijven spelen op het wereldtoneel.
- Goed investeringsklimaat begint bij een **stevig fundament** aan economische faciliteiten, een goed opgeleide en betrokken arbeidsmarkt en voorspelbaarheid en betrouwbaarheid van het overheidsbeleid. Niet alle punten van dit fundament zijn op orde en behoeven aandacht. Enkele voorbeelden: Woningnood, de kwaliteit van het onderwijs, (digitale) infrastructuur, disbalans op de arbeidsmarkt en de zorg behoeven doortastende versterking, om afhakende investeerders te voorkomen.
- Naast een goed fundament zijn investeringen gebaat bij **stabiliteit, voorspelbaarheid en betrouwbaarheid** in het overheidsbeleid. Die zijn de laatste jaren minder evident op fiscaal, industrieel en klimaat terrein. Er zijn veel voorbeelden van jo-jobeleid, aanpassingen met terugwerkende kracht of met een onduidelijke richting. Dat maakt het voor bedrijven lastig investeren.
- Kennis en **kwaliteit van onze beroepsbevolking** is essentieel. Die is op langere termijn bepalend voor onze welvaart. Omgekeerd bepaalt de kwaliteit van onze mensen in belangrijke mate hoe goed je als bedrijf bent. Nederland scoort nog goed, maar we hebben grote zorgen over de afkalvende positie van Nederland en de kansenongelijkheid. Dat vergt een kwaliteitsimpuls voor het voortgezet en basisonderwijs. In het SER MLT-advies bepleiten we verder een stapsgewijze verhoging van de R&D-uitgaven naar de Europese norm (3% bbp) en is naast technologische innovatie ook sociale innovatie van belang. Optimalisatie van bedrijfsprocessen en verbetering van arbeidsrelaties zijn essentieel voor talentontwikkeling. Meer aandacht voor **sociale innovatie** is een belangrijke voorwaarde voor creatie van innovatieve ideeën en renderende investeringen. Hetzelfde geldt voor de opbouw van een structuur voor van-werk-naar-werk en een leven lang ontwikkelen zoals eveneens bepleit in het SER MLT-advies.
- Daarom is er werk aan de winkel. Sociale partners zien het liefst een **samenhangende meerjarige aanpak** als onderdeel van een stabiel en helder economisch beleid. Onderdeel daarvan zijn gerichte investeringen, zoals rondom de digitale- en duurzaamheidstransitie en in onderwijs en verbetering van de rijksoverheid en arbeidsmarkt (zie MLT-advies SER). Nederland is onderdeel

¹ <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/advies-sociaal-economisch-beleid-2021-2025>

² Zie ook het SER-advies over reshoring, <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/reshoring>

van EU27. Dat geldt ook voor onze brede vestigingsklimaat. De **verduurzamingsopgave en de groene transitie** zullen forse investeringen en financiering van onrendabele top vergen. Groene investeringen zijn nu veelal nog onrendabel, omdat milieueffecten niet in de prijzen verwerkt zijn of kunnen worden (omdat andere landen dat niet doen). Beprijzing van milieueffecten kan daarom groene investeringen aanjagen, waarbij Nederland zich moet inzetten voor een gelijk speelveld binnen Europa.

- **Bestrijding van belastingontwijking** kan alleen succesvol plaatsvinden door intensieve internationale samenwerking. Hiervoor kan onder meer gewezen worden naar voorstellen van de OECD en de EU. In het SER MLT-advies bepleiten we daarom een internationaal concurrerend ondernemers- en vestigingsklimaat, waarin tegelijkertijd internationale belastingontwijking niet wordt gefaciliteerd.
- Naast maatregelen kan ook worden gekeken naar de unique sellings points van Nederland en de vraag waar straks voor Nederland de meeste economische toegevoegde waarde kan worden gecreëerd. Dat kan **gerichte of specifieke maatregelen** vragen. Een voorbeeld is dat rondom het uitbouwen van de medtech/farma/vaccinhub regels rondom trials of data-uitwisseling worden aangepast of dat extra laboranten nodig zijn.

Voor onze gezamenlijke wensen wijzen we graag naar het MLT-advies in SER-verband.